

Women's position in managing emotional crises facing the family with an emphasis on the Fatimid tradition (peace be upon them)

Abstract

Background : In today's world, families face numerous emotional challenges that require effective and efficient management. The role of women, especially mothers, in this regard is very important. Given the importance of women's roles in the family, society, and especially in Islamic societies, and because of their special characteristics, they can play an effective role in managing emotional crises; the position of women in managing emotional crises is very important and interesting. A topic that has received little attention in the scientific community. As a result of this theoretical gap and correct experience, most families face the challenge and problem of emotional crises.

Objective: The purpose of this study is to investigate and analyze the status and position of women in managing emotional crises facing the family, with an emphasis on the character of Fatima, and to identify existing challenges and opportunities, and to provide solutions for improving women's performance in this field. This study examines the status of women in managing emotional crises in the family, with an emphasis on the character of Hazrat Fatima.

research method: This exploratory, applied and qualitative research was conducted in 1404. This research is of a descriptive-analytical type and examines the subject using library resources and analyzing historical and religious texts. The data collection method is descriptive (non-experimental). The data collection tool is library and the data were analyzed.

Findings: The results show that Fatemi's character □ can be a suitable model for managing emotional crises in the family. Characteristics such as patience, empathy, and emotional support for other family members are evident in this character. Five characteristics of patience and tolerance, understanding emotions, love and empathy, effective communication, stress management, and leadership and decision-making were identified and confirmed.

Conclusion: The study findings showed that there are characteristics that can help women play a key role in managing emotional crises and help others overcome challenges. According to Fatemi's teachings, women can play a key role in managing emotional crises and, by utilizing this model, help strengthen the foundation of the family.

Keywords: Manager, Crisis and Crisis Management, Emotions and Family, Fatemi's Life

جایگاه‌شناسی زن در مدیریت بحران‌های عاطفی پیش روی خانواده با تأکید بر سیره فاطمی

چکیده

در دنیای امروز، خانواده‌ها با چالش‌های عاطفی متعددی مواجه هستند که نیازمند مدیریت مؤثر و کارآمد است. نقش زنان به‌ویژه مادران در این زمینه بسیار حائز اهمیت است. زنان باتوجه‌به ویژگی‌ها و نقش خاص در خانواده، اجتماع و به‌خصوص در جوامع اسلامی می‌توانند نقش مؤثری در مدیریت بحران‌های عاطفی ایفا کنند. جایگاه‌شناسی زن در مدیریت بحران‌های عاطفی بسیار مهم و جالب است. موضوعی که کمتر مورد توجه مجامع علمی قرار گرفته است. در نتیجه این خلأ تئوریک و تجربه صحیح؛ اغلب خانواده‌ها با چالش و مشکل بحران‌های عاطفی روبرو هستند.

پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای با هدف بررسی و تحلیل شناسایی مقام و جایگاه زن در مدیریت بحران‌های عاطفی پیش روی خانواده با تأکید بر سیره فاطمی و شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های موجود و ارائه راهکارهایی برای بهبود عملکرد زن در این زمینه انجام گرفته شده است. یافته‌های مطالعه نشان داد ویژگی‌هایی وجود دارد که می‌تواند به زنان کمک کند تا در مدیریت بحران‌های عاطفی نقش کلیدی ایفا کنند و به دیگران در عبور از چالش‌ها یاری رسانند. باتوجه‌به آموزه‌های فاطمی، زنان می‌توانند نقش کلیدی در مدیریت بحران‌های عاطفی ایفا کنند و با بهره‌گیری از این الگو، به تقویت بنیان خانواده کمک نمایند. ویژگی‌هایی همچون صبر، همدلی، و حمایت عاطفی از دیگر اعضای خانواده در این سیره مشهود است.

کلیدواژه‌ها: بحران عاطفی، جایگاه‌شناسی، خانواده، سیره فاطمی، مدیریت بحران.

خانواده به عنوان واحد بنیادی جامعه، همواره با چالش‌ها و بحران‌های عاطفی مواجه بوده است. در این راستا، نقش زنان به‌ویژه مادران در مدیریت این بحران‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سیره حضرت فاطمه (علیها السلام) به عنوان یک الگوی بی‌نظیر در مدیریت عواطف و بحران‌های خانوادگی می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. خانواده در واقع به معنی نخستین سلول یا واحد زندگی اجتماعی است که یکی از اساسی‌ترین نهادهای جامعه شناخته می‌شود (بانکی پور فرد، ۱۳۹۵). خانواده در لغت و اصطلاح خاندان، دودمان و یگانه سازمان اجتماعی که بادوام و همگانی است ساده‌ترین تعریف برای خانواده از دیدگاه روان‌شناسی، گروه اجتماعی بنیادی در جامعه گفته می‌شود.^۱ خانواده به عنوان کوچک‌ترین نهاد در اجتماع در معرض بحران‌های عاطفی متعددی قرار دارد. زنان با توجه ویژگی‌های روانی و نقش‌محوری که در خانواده دارند در مدیریت این بحران‌ها جایگاه خاصی دارند. در انواع بحران‌های عاطفی خانواده در زمینه‌هایی چون: تربیت فرزندان، فشارهای اقتصادی، بیماری و مرگ نقش و جایگاه زن در خانواده بسیار مهم است؛ زیرا زن یکی از عوامل تعامل عاطفی در خانواده است و نقش‌هایی مانند: همسر، مادر، مشاور و گاهی مدیریت اجرایی خانه بر عهده او می‌باشد. اسلام به زن به عنوان یک محور تربیتی نسل و حفظ آسایش و آرامش خانواده نگاه می‌کند و در قرآن زن در کنار مرد دارای کرامت انسانی است (مطهری، ۱۳۸۱). مسئله مدیریت بحران و بحران‌های عاطفی یکی از مسائل مهم و کارگشا در جهان است (خواجeh زاده و پریمی، ۱۳۹۹). حضرت فاطمه (علیها السلام) نمونه کامل یک زن مسلمان در نقش همسر، مادر و دختر است که در برابر مشکلات، محبت، صبر و عقلانیت را پیشه خود می‌سازد. روش و سیره ایشان در مدیریت بحران می‌تواند الگویی برای همه انسان‌ها به‌خصوص زنان جامعه باشد. یک نمونه از زندگی حضرت در مدیریت بحران صبر در فقر، گفتگو با همسر، تربیت فرزندان صالح و دفاع از ولایت با حفظ نقش‌های خانواده می‌باشد که در مقایسه خانواده‌های امروز با زمان آن حضرت، ویژگی‌های مدیریتی ایشان کارآمد، الهام‌بخش و الگوست. زنان با الگوگیری از سیره فاطمی می‌توانند یک ستون عاطفی برای خانواده و همچنین الگویی برای مدیریت بحران‌های امروز باشند (صادقی ارزگانی، ۱۳۸۹). سیره معصومین (علیهم السلام) در راستای حفظ ارزش‌های اسلامی از مواردی است که علاوه بر هدایت و نجات انسان، نقش به سزایی در حفظ آرمان‌های یک جامعه اسلامی دارد. معصومین (علیهم السلام) در طول زندگی خویش، حضور در صحنه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را یک مسئولیت مهم می‌دانستند. پس از رحلت پیامبر فشارهای روانی و تبلیغاتی بسیاری در مدینه شکل گرفت و بحران‌های زیادی به وجود آمد، حضرت زهرا مبتکرانه مدیریت بحران را به نحو احسن و کامل انجام داد و ایشان با در نظر گرفتن دو بعد منطق و احساس از ابزارهای مختلفی برای

^۱. لغت نامه دهخدا

روشن شدن اذهان و ایجاد بصیرت مردم استفاده کردند. حضرت زهرا از روش‌های گوناگونی مثل روشنگری، افشاگری، تحریک کردن عواطف و... به کار گرفتند و دست از دفاع نسبت به امامت و ولایت نکشیدند. از این روش و سیره حضرت زهرا در رویارویی با بحران‌های مختلف می‌تواند الگویی عملی برای استفاده در عصر حاضر باشد (خواجeh زاده و پریمی، ۱۳۹۹). در زندگی حضرت فاطمه زهرا نمونه‌های بارز از قدرت و تأثیرگذاری زنان در مواجهه با چالش‌ها و بحران‌هاست. حضرت فاطمه با توانایی‌های عاطفی و همدلی خود در زمان‌های سخت به‌عنوان یک حامی برای خانواده به اطرافیان عمل می‌کرد. ایشان به‌عنوان یک الگوی رهبری نه‌تنها در خانواده بلکه در جامعه با تصمیم‌گیری‌های عاقلانه و رفتارهای اخلاقی به دیگران نشان دادند که چگونه می‌توان در بحران‌ها ایستادگی کرد. حضرت زهرا (علیها السلام) با ترویج ارزش‌های انسانی و اسلامی به تقویت روحیه امید و همبستگی در جامعه کمک کردند و به دیگران یاد دادند چگونه می‌توانند مشکلات ایستادگی کنند. ایشان به‌عنوان مادر و همسر نقش مهمی در ایجاد محیطی آرام و حمایتگر در خانواده داشتند که می‌توانند به مدیریت بحران‌های عاطفی کمک کنند. در سیره فاطمی نشان می‌دهد که زنان می‌توانند با ویژگی‌های خاص خود در مدیریت بحران‌های عاطفی نقش مؤثری ایفا کنند و به‌عنوان الگوهایی برای دیگران عمل کنند. تفاهم و درک مقابل یکی از درس‌های زندگی و الهام‌بخش حضرت زهرا، سازگاری و مدارا در زندگی است. اصولاً بدون مدارا و سازگاری، نه در عرصه اجتماعی و نه در عرصه خانوادگی نمی‌توان زندگی شیرینی داشت. این مدارا کردن و سازگاری آن‌قدر مهم است که حضرت محمد می‌فرمایند: خدای من مرا مأمور ساخته است به مدارای با مردم همان‌گونه که مرا مکلف به انجام واجبات نموده است. یعنی تکلیف مدارا در عرصه‌های اجتماعی برای زنان و مردان تکلیفی همانند روزه و نماز است؛ پس با مدارا زندگی قابل تحمل می‌شود؛ اما بدون مدارا زندگی میدان جنگ و درگیری می‌شود و در مدارا کردن زنان نقش بسزایی دارند. سازگاری ابعادی دارد که درک متقابل یکی از آنهاست و در زندگی حضرت صدیقه طاهره و امیرالمؤمنین وجود داشت. درک متقابل یعنی اینکه زن، توانایی همسر خود را درک و مدیریت کند. بر فرض توقع‌های مالی خود را در اندازه درآمد همسر خود تنظیم کند. زنی که می‌خواهد در راه و مسیر حضرت زهرا قدم بگذارد باید تمام توانایی‌های همسر خود را در نظر بگیرد و خواسته‌های خود را با توانایی‌های او تنظیم کند. این یکی از راهکارهای کنترل و مدیریت بحران در خانواده توسط زنان است. اولین کلاس تربیت خانواده است. در بین اعضای خانواده نقش مادر کلیدی‌تر از نقش پدر برای مدیریت و تربیت فرزندان است؛ چون فرزندان مدت‌زمان بیشتری را نزد مادر می‌گذرانند؛ پس مادر در تربیت فرزندان در جایگاه مادر بودن خود باید درایت و تدبیر مسائل و مشکلات فرزندان را در رویارویی با مشکلات و بحران‌ها مدیریت کند قرآن کریم با بیان انواع مختلف بحران‌ها به مسئله مدیریت بحران در زندگی بارها اشاره کرده است. از سوی دیگر معصومین A به‌عنوان مدیران فرهنگی،

اجتماعی، سیاسی و دینی جامعه اسلام همواره با بحران‌های مختلفی روبرو بوده و با بهترین شکل ممکن مدیریت بحران، خانواده و حتی جامعه را از خطرات نجات داده‌اند و اینکه باید گفت که مدیریت در بحران‌ها از نکات بارز زندگی حضرت زهرا است همچنین نحوه مدیریت بحران توسط حضرت زینب پس از شهادت ایشان و همچنین در جریان واقعه عاشورا بیانگر نبوغ این بانو بوده به‌طوری که سیره ایشان الگوی شیعیان دنیا در زمینه مدیریت بحران تلقی می‌شود (خاتمی، ۱۳۹۵)

زنان در عرصه پهناور جهان پیوسته زن بوده و از آغاز پیدایش، مسئولیتی ویژه را برعهده داشتند؛ ولی امروزه زندگی آنان به جبر یا اشتیاق در حال تغییرات کیفی است و برای گذراندن امورات روزمرگی‌ها نیازمند آگاهی‌هایی است که در ۵۰۰ سال پیش و یا حتی در ۱۰۰ سال گذشته به آن نیازی نداشته است. کمبودهای اجتماعی، انقلاب‌های سیاسی و از همه مهم‌تر تغییر بافت و شکل اقتصادی جامع از زن در قالب شهروند درجه‌دو یک سری مسئولیت‌ها را طلب می‌کند و در کشوقوس‌های سیاسی و انقلاب‌های اجتماعی معمولاً از توان ذاتی و بالقوه زنان بهره‌برداری می‌شود و این بهره‌برداری هم بر زندگی خود زنان و به کل جامعه و گاه منطقه‌ای وسیعی از جهان تأثیر می‌گذارد. زن در اسلام که دین عقل، علم، برهان، استدلال، کمال، فضیلت و حکمت است زن را در صف عبودیت و علم، دوش‌به‌دوش مرد قرار داده است و زن را برای هم‌فکری و تربیت صحیح دینی و تقویت بنیاد خانواده تربیت می‌کند و نه برای دنیا و زینت و شهرت. کتاب آسمانی قرآن به بهترین شکل و در آیات مختلف و متعدد زن را معرفی نموده است و از جمله به زن‌های نمونه در قرآن می‌توان از آسیه و مریم اشاره کرد. در سوره نور که می‌توان از آن به سوره خانواده یادکرد در مورد پایداری و استحکام و حفظ مرزهای خانواده صحبت شده است (باجلان و آقابابایی، ۱۳۸۰).

یکی از عوامل سازگاری، تدبیر مرد و زن است. برای به‌وجودآوردن بسترهای مناسب سازگاری و ازبین‌بردن زمینه‌های نامناسب، معروف است که پیشگیری همواره بر درمان مقدم است؛ به همین دلیل در آیین اسلام به این امر مهم توجه ویژه شده است و مرد و زن وظیفه دارند با مدیریت درست از بحران‌های پیش روی خانواده جلوگیری کنند و زمینه‌ساز حرکت خانواده به‌سوی زندگی آرام و سازگار شوند. افزایش آگاهی یکی از مهارت‌های تدبیر و مدیریت بحران است چرا که اولین دشمن برای سلامت زندگی نادانی است اگر مدیر بتواند نادانی را به دانایی تبدیل کند قسمت عمده‌ای از تغییرات مطلوب به دست می‌آید. آگاهی از احساسات به ما کمک می‌کند تا ارتباط شفافی برقرار کنیم. برای ایجاد مدیریت بحران در خانواده لازم است بر احساسات یکدیگر تمرکز کنیم و آگاهی کامل را در مورد آن کسب کنیم پس اگر زن از احساسات مرد خود، آگاه شد، ارتباط واضح‌تر رخ می‌دهد. زن در جایگاه مدیریت بحران در عین اینکه در میان جمع خانواده است باید با اشرافی که بر گفتگوهای میان اعضای خانواده دارد باید بتواند احساس واقع‌بینانه‌تری در مقایسه با دیگر اعضای

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به‌دست‌آمده نشان‌دهنده آن است که بهره‌گیری از سیره فاطمی می‌تواند به زنان کمک کند تا در مواجهه با بحران‌های عاطفی توانمندتر عمل کنند. همچنین، پیشنهاداتی برای تقویت این نقش در خانواده‌ها ارائه می‌شود. جایگاه‌شناسی زن در مدیریت بحران‌های عاطفی بسیار مهم و جالب است دلیل ویژگی‌های خاصی که دارند نقش مؤثری در مدیریت بحران‌های عاطفی ایفا کنند در نتیجه این ویژگی‌ها می‌تواند به زن کمک کند تا در مدیریت بحران‌های عاطفی نقش کلیدی ایفا کنند و به دیگران در عبور از چالش‌ها یاری رسانند.

خانواده از مجموعه افرادی تشکیل شده که مسئولیت‌های متقابلی بر عهده آن‌هاست این افراد نیازهای مادی عاطفی و اجتماعی دارند که باید در محیط خانواده برآورده شود. علاوه بر این معمولاً اعضای خانواده بیشتر مدت زندگی و ساعت روزانه را با هم به سر می‌برند به‌طوری‌که با هیچ فرد دیگری به این میزان تعامل ندارند هرچند در عصر حاضر تماس‌های بین برخی اعضای خانواده، مانند کودکان و والدینشان کمتر شده ولی تعامل بین آنها از نظر زمانی طولانی‌تر شده زیرا امید به زندگی بیشتر شده و گاه سه نسل سال‌ها با هم زندگی می‌کنند. معمولاً اعضای خانواده برخلاف بسیاری از گروه‌های اجتماعی دیگر شامل افرادی از مراحل مختلف سنی و با جنسیت مختلف است و تمام این عامل‌ها باعث می‌شود زمینه اختلاف بین اعضای خانواده بیش از هر گروه اجتماعی دیگری باشد. البته وابستگی و روابط عاطفی بسیار عمیق در خانواده نیز بیش از هر گروه اجتماعی دیگر است. در صورتی‌که عوامل وابستگی در خانواده تضعیف نشود بسیاری از اختلافات به کمک همین روابط عاطفی مثبت و بسیار نزدیک قابل حل و فصل است. عدم تضعیف روابط اعضای خانواده باعث حل و فصل شدن اختلافات است. عوامل مؤثر و یکی از راه‌های مقابله با بحران همین دلبستگی و وابستگی‌های اعضای خانواده است. فاطمه زهرا الگوی جامع زن و حیات انسانی و شخصیت فاطمه زیباترین و پرجاذبه‌ترین ترسیم از زن است. امروزه با بیداری زن مسلمان که از برکات بزرگ انقلاب عظیم اسلامی است و با حضور فعال زن ایرانی در همه عرصه‌های این انقلاب شکوهمند با رشد فکری فزاینده در میان زنان، سد بلندی در برابر سیل بنیان‌کن این فرهنگ خائنه پدیدآمده است؛ اما برای استواری این سد نیازی مبرم به ارائه الگوی زن مسلمان وجود دارد. شخصیت زهرا اطهر که مجموعه ارزش‌های بانوی مسلمان است می‌تواند زیباترین و پرجاذبه‌ترین ترسیم از زن را در دیدگاه همه زنان مخصوصاً زنان مسلمان قرار دهد (سالاری‌فر، 1396). در صورت وقوع اختلاف در خانواده راهکارهایی بر اساس تعالیم اسلامی وجود دارد. به طور نمونه توجه به اصل مشورت که در قرآن به آن اشاره شده است در بسیاری از موارد می‌توان حلال مشکلات باشد^۱ همچنین در

۱. سوره شوری آیه ۳۸

آیه‌ای به پیامبر توصیه شده با مردم مشورت کند.^۱ اختلاف در خانواده و ناسازگاری زوجین با یکدیگر و عدم انجام وظایف هر یک در قبال دیگری که در قرآن از آن به شقاق یاد شده است. اسلام توصیه‌هایی دارد و در آیه‌ای به آن اشاره شده است. شقاق یعنی دشمنی و فاصله، در این جا خداوند دو طریق را برای صلاح اصلاح پیشنهاد و مقرر می‌فرماید تا از ستم و زورگویی به کلی دور باشند. اگر زن و شوهر به وجهی مایل به اصلاح بدون عناد و لجاجت باشند تفویض اختیارات به دو نفر داور و سلب اختیار از خود بیشتر باعث موافقت فی‌مابین می‌گردد (طباطبایی، ۱۳۹۰).

اسلام بر روابط سالم صحیح والدین در برابر یکدیگر بسیار اهمیت قائل است که یکی از نشانه‌های مودت و رحمت میان زن و شوهر است و همین مبنای نام زوج در قرآن است. با الگوبرداری از سیره ائمه می‌توان اوقات را به صورتی مدیریت و تقسیم‌بندی کرد که زمینه برای اجتماع صمیمانه اعضا، رفع مشکلات، صلۀ رحم و... فراهم آید (الوانی، ۱۳۹۴). زنان به دلیل نقش‌های چندگانه خود انسان‌های مؤثر بر فرایند تحول و پویایی در مدیریت بحران می‌باشد. آنها هم می‌توانند تأثیرگذار بر روند کلی حرکت در مدیریت بحران باشند و هم می‌توانند هدایتگر و تغییردهنده رفتارها و منش‌ها در مناطق آسیب‌دیده باشند. زنان غالباً می‌توانند به عنوان هدایتگران قدرت در موقعیت‌های بحرانی عمل نمایند. برای فراهم‌ساختن نقش هدایتگران زنان در مدیریت بحران، مشارکت آگاهانه آنان در این فرایند حائز اهمیت است. مفهوم آگاهی آنها به این معناست که زنان قبل از پذیرش این نقش باید بینشی مثبت نسبت به آن داشته باشد به‌رحال زنان در مواقع بحرانی می‌توانند در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... نقش‌آفرینی نمایند و مهم‌ترین حوزه‌ای که در مدیریت بحران تحت تأثیر کار زن قرار می‌گیرد حوزه تعلیم و تربیت است. آنچه در این راستا باید مورد توجه و مدیریت بحران قرار گیرد در نظر گرفتن زنان به عنوان عامل فرهنگ‌ساز و مؤثر و قبول توانمندی و قدرت آنان به عنوان بازوان پرتوان مخصوصاً در حوزه تعلیم و تربیت است و نباید تمام توجه مدیریت بحران معطوف به مردان باشد بالاخص استفاده از یک درصد تمامی ظرفیت‌های علمی و عملی زنان فرهیخته برای حل مسائل و مشکلات و تبعات روحی، روانی و عاطفی پس از حوادث طبیعی مثل زلزله باید مورد توجه باشد. هر نکته‌ای که باید در برنامه‌ریزی توسط مدیریت بحران مدنظر قرار گیرد باتوجه به ویژگی‌های مدیران زن که در مواقع بحران بسیار می‌تواند راهگشا باشد. زنان مدیر مطابق پژوهش‌های به عمل آمده دارای ویژگی‌های خاص خود می‌باشند. زنان به دلیل احساسات، عواطف و ظرافت‌های غریزی بسیار متعهدتر از مردان عمل می‌کنند مطالعه بر روی ۲۰ زن کارآفرین در ایران نشان می‌دهد که اکثر آنان در فضای کسب و کار خود رابطه‌ای عاطفی با کارکنان ایجاد کرده‌اند همچنین پایبندی به قانون در زنان تأیید شده از سوی دیگر افراد حادثه‌دیده برای احساس امنیت

۱. سورة آل عمران آیه ۱۵۹

نیازمند ایجاد الگوهای پایدار دلبستگی عاطفی هستند و آنچه در این موقعیت حساس برای آنان اهمیت دارد ایجاد روابط پایدار و نزدیک عاطفی با حداقل یک انسان بعد از بحران است و افرادی که بعد از حادثه این امکان برای آنان ایجاد نمی‌شود دچار بحران‌های شدید روحی و روانی می‌گردند چرا که آنها نیازمند به مراقبت و پرستاری بدون چشمداشت همراه با عطوفت و رحمت دارند. باید توجه داشت که این کار فقط از زنان ساخته است. همچنان که ویژگی‌های فطری و ذاتی موجب گشته که ایشان از دیرباز در برخی زمینه‌ها همانند زمینه‌های تربیتی پرورشی موفق‌تر از مردان باشند. ویژگی‌های مدیریتی زنان نیز به شرط آنکه با قابلیت و دانش لازم همراه باشد می‌تواند در بسیاری از فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی از جمله فعالیت‌های آموزشی، پرورشی، بهداشتی و معنوی، موفقیت را برای زنان به همراه بیاورد. علاوه بر آن مطالعات روان‌شناختی کارشناسان بیانگر این است که زنان در مقابل تنش، اضطراب و استرس آسیب‌پذیرتر از مردان هستند در صورتی که برنامه‌ها در مدیریت بحران با نیازهای روحی و فطری زنان هماهنگ شود، می‌توان با کمک آنها بسیاری از معضلات و مشکلات در شرایط بحرانی را حل نمود اسکلیسون (1976) معتقد است مدیران زن وقت بیشتری را صرف بالابردن روحیه همدلی میان اعضای گروه و تشویق آنان می‌کنند. ایجاد روحیه همدلی و اتحاد در بین اعضای یک مؤسسه نوعی هم‌اندیشی و هم‌گرایی برای آنها ایجاد می‌کند که باعث سرعت‌بخشیدن به فعالیت‌های آنها می‌شود (معین الاسلام، 1382).

مدیریت بحران عاطفی در چارچوب ارزش‌های اسلامی نیازمند توجه به اصول اخلاقی و اجتماعی است. با شناسایی چالش‌ها و استفاده از فرصت‌ها، زنان و به‌خصوص زنان مسلمان می‌توانند به موفقیت‌های چشمگیری دست یابند و نقش مهمی در توسعه جوامع خود و خانواده ایفا کنند. در این پژوهش که از روش تحلیلی - توصیفی استفاده کرده و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و مقالات علمی به بررسی موضوع پرداخته است و داده‌ها از طریق تحلیل متون اسلامی، مقالات علمی و گزارش‌های مربوط به مدیریت بحران جمع‌آوری شده است. همچنین، تجارب موفق زنان مسلمان در کشورهای مختلف نیز مورد بررسی قرار گرفته است باهدف شناسایی مدیریت بحران عاطفی در چارچوب ارزش‌های اسلامی: چالش‌ها و فرصت‌ها" نشان داده شد که این مفاهیم می‌توانند به تحلیل چگونگی ایجاد و مدیریت بحران‌های عاطفی در چارچوب اخلاق و در چارچوب ارزش‌های اسلامی کمک کنند و راهکارهایی برای پیاده‌سازی این اصول ارائه دهند و به‌کارگیری آنها به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار باشند.

این پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت بحران عاطفی در چارچوب ارزش‌های اسلامی می‌تواند به‌عنوان یک مدل موفق برای خانواده‌ها عمل کند. باوجود چالش‌ها، فرصت‌های متعددی نیز وجود دارد که می‌تواند به زنان کمک کند تا روابط پایداری را ایجاد کنند. در این مسیر رعایت اصول و ارزش‌های اسلامی در مدیریت بحران

عاطفی باعث افزایش اعتماد خانواده و جامعه و موفقیت آنها می‌شود. هرچند چالش‌های فرهنگی و اجتماعی مانع از پیاده‌سازی مؤثر ارزش‌های اسلامی در مدیریت بحران عاطفی می‌شود؛ اما بهره‌گیری از سیره فاطمی و سیره ائمه و معصومین می‌تواند فرصت‌های جدیدی برای زنان به‌خصوص زنان مسلمان ایجاد کند که با اصول اسلامی همخوانی داشته باشد.

1. سیره فاطمی و مدیریت بحران‌های عاطفی: ویژگی‌های سیره حضرت فاطمه شامل صبر، محبت و ارتباط مؤثر، به‌عنوان الگوهایی کارآمد در مدیریت بحران‌های عاطفی در خانواده‌ها شناسایی شدند.
2. نقش صبر و استقامت: نتایج نشان داد که صبر و استقامت از اصول کلیدی در مواجهه با چالش‌های عاطفی است که می‌تواند به تقویت بنیان خانواده کمک کند.
3. اهمیت محبت و همدلی: محبت و همدلی به‌عنوان ابزارهایی مؤثر در کاهش تنش‌ها و ایجاد فضایی امن و حمایتگر در خانواده‌ها شناسایی شدند.
4. ارتباط مؤثر: برقراری ارتباط سالم و شفاف با اعضای خانواده، عاملی حیاتی در حل مشکلات و کاهش بحران‌ها محسوب می‌شود.
5. آموزش و پیاده‌سازی آموزه‌ها: آموزش و ترویج آموزه‌های فاطمی در میان زنان و خانواده‌ها می‌تواند به بهبود مدیریت بحران‌های عاطفی کمک کند و به‌عنوان یک رویکرد مؤثر در مشاوره‌های خانواده مطرح شود. این یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت استفاده از سیره فاطمی به‌عنوان یک الگوی مدیریتی در مواجهه با بحران‌های عاطفی در خانواده‌ها است.

منابع و مأخذ

* قرآن کریم.

- 1- انوری، حسن. (1387). «فرهنگ بزرگ سخن». انتشارات: سخن.
- 2- الوانی، سیدمهدی. (1394). «مدیریت عمومی». ناشر: نشر نی.
- 3- بانکی پورفرد، امیرحسین. (1395). «فاطمه زهرا الگوی جامع زن و حیات انسانی، برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری». انتشارات انقلاب اسلامی.
- 4- _____ . «نقش و رسالت زن در عرصه‌های حضور اجتماعی زن، برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری در مورد دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد نقش و جایگاه زن در خانواده و جامعه اسلامی». انتشارات انقلاب اسلامی.
- 5- باجلان، محمدحسن؛ آقابابایی، اسماعیل (1380). "مجموعه مقالات هم‌اندیشی بررسی مسائل و مشکلات زنان اولویت‌ها و رویکردها". دفتر مطالعات و تحقیقات زنان.
- 6- حسین‌زاده، علی (1387). "همسران سازگار، راهکارهای سازگاری". ناشر: انتشارات مؤسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله).
- 7- خواجه‌زاده، لیلا؛ پریمی، زهرا (1399). "مدیریت بحران حضرت فاطمه زهرا در زمان غصب خلافت". دومین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه.
- 8- خراسانی، علی؛ سحرخوان، محمد؛ مدبر، علی. (1399). "دانشنامه قرآنی زن و خانواده". قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- 9- خاتمی، سیداحمد. (1395). "سیره فاطمی (نگاهی به زندگانی، فضائل و کلام حضرت فاطمه)". مؤسسه تحقیقات و نشر معارف (اهل بیت).
- 10- دهخدا، علی‌اکبر. (1377). لغت‌نامه دهخدا. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- 11- سالاری‌فر، محمدرضا. (1396). "نظام خانواده و اسلام". ناشر: هاجر.
- 12- صادقی‌ارزگانی، محمدامین. (1389). "زن در آینه عرفان". ناشر: بوستان کتاب قم.
- 13- طباطبایی، محمدحسین. (1390). "تفسیر المیزان". تهران: بنیاد علمی و فکری علامه طباطبایی.
- 14- معین، محمد. (۱۳۸۱). "فرهنگ فارسی". تهران: انتشارات امیرکبیر.
- 15- مطهری مرتضی. (۱۳۸۱). "نظام حقوق زن در اسلام". ناشر: صدرا.
- 16- معین‌الاسلام، مریم. (1382). "نقش زنان فرهیخته در مدیریت بحران". نشریه پیام زن.
- 17- نصیری، مریم. (1396). "سرمه سعادت (زنان تحلیل مفاهیم شخصیتی)". ناشر: هاجر.